

En nyfiken blick på Kierkegaard

//

//]]]]> //]]>

BOKOMTALE: Inte många Kierkegaard-kännare har vågat ta för sig hela den danska filosofens författarskap i ett enkelt verk. Den norska idéhistorikern Trond Berg Eriksen gör et elegant försök i sin nya bok, *Søren Kierkegaard: Den fromme spotteren*. Boken är imponerande i sitt omfång, erbjuder intressanta perspektiv och är mycket välskriven – men den är inte utan svagheter.

Av Jan Holmgaard, Fil. dr. fra Stockholms universitet og gjesteforsker ved Søren Kierkegaard Forskningscenter.

Intresset för den danske 1800-filosofen Søren Kierkegaard tycks aldrig avmattas. I en aldrig sinande ström kommer det ständigt nya publikationer om den store dansken.

Den senaste i raden är skriven av den välkände norske idéhistorikern Trond Berg Eriksen, som i en vacker volym med den underbara titeln (hämtad från Grundtvigs verbala påhopp på Kierkegaard) *Søren Kierkegaard. Den fromme spotteren*, ger sig i kast med uppgiften att presentera Kierkegaards hela författarskap för en större norsk läsekrets.

Med spänst i steget

Det är onekligen en grannlaga uppgift och anslaget imponerar. Berg Eriksen skriver med bravur, schvung och självförtroende. Han tecknar stora idéhistoriska linjer och sätter in Kierkegaard i hans samtid. Han drar linjer till Goethe och Hegel, till romantikerna som Kierkegaard angriper med hjälp av en romantisk estetik, till ironitraditionen från Sokrates, som Kierkegaard likaledes kritiserar, och sedan omhuldar med goda portioner ironi.

Det är oftast redan väl upptrampade stigar Berg Eriksen beträder, men han gör det med spänst i steget och med nyfiken blick. Här och var utvecklas även, såvitt jag kan se, mer självständiga perspektiv, exempelvis i den fina läsningen av hur Ibsen i Brand påverkas av Kierkegaards idéer om trons paradox.

LES OGSÅ: – [En beregnende forfatter. Intervju med Trond Berg Eriksen](#)

Inte invändningsfri

Berg Eriksens bok är inte invändningsfri. Ambitionen att göra en heltäckande omläsning av författarskapet faller på sin egen orimlighet och hamnar därför här och var i svackor. Kierkegaards gärning spänner över enorma fält och Berg Eriksens parafraaser och summeringar av Kierkegaards texter är inte alltid lika träffsäkra.

//

//]]]]> //]]>

Ännu mer bekymmersamt i sammanhanget är Berg Eriksens uttalade ambition att gripa sig an detta rika och komplexa författarskap utifrån Kierkegaards «självförståelse». Det betyder i huvudsak ett hemfallande åt gammaldags författarintentionalitet. Förmodandet om att författarens uttalade intentioner med ett verk, eller för all del med ett tema eller en problemställning, skall kunna fördjupa en läsare är inte problematiskt i sig. Men om de inte förankras i konkreta nedslag i de aktuella texterna, utan i stället träder fram i en märklig dialektisk övning, där citat ur Kierkegaards dagböcker används för att understödja Berg Eriksens egna parafraaser av Kierkegaards publicerade verk, så uppstår i varje fall en misstanke om bristande sensibilitet för den kierkegaardska textens mångfald och komplexitet. I det avseendet saknas i Berg Eriksens bok också en mer uppdaterad förankring i de senaste femtio årens Kierkegaardforskning.

Idéhistoriska linjer, en omistlig känsla för väsentligheter hos författaren, parafraaser och enkla perspektiv på «självförståelse» kan visserligen räcka långt. Men ett och annat nedslag i mer samtida teoribildning eller orientering hade kunnat tillföra ytterligare dimensioner till denna annars imponerande och välskrivna bok.